

PART-II

سوال نمبر: ۳

سپی سرکار دا نتارا

تعارف:

سپی سرکار "سیرت آل دی" کتاب ہے۔ اس دے لکھاری دا ناں **فکیم عبد الکریم ثراے**۔ فکیم صاحب نے سوینے ڈھنگ نال آپ دی پوری تہات دا نقشہ بنیا ہے تے اوہناں لہج اپنی عقیدت دا ثبوت دتا ہے۔ کتاب دے کل **۱۱ باب** نیں لیٹرے اسلام توں پہلاں عرب دی دھرتی دے حالات توں شروع پوئے آپ دے آخری جج تک دے طاثرہ لہجے نیں۔

کتاب دا ویروا:

سپی سرکار دوج تہنگ تے پیر اثر انداز نال سیرت آل دا بیان کیتا گیا ہے۔

(1) سادہ زبان دا درناؤ:

حکم عمر پیو والے نے
سیرت پال لکھدے پیوئے آساں الفاظ
نال تم لیا اے۔ زبان تے انداز بیان
مہاف تے سادہ درتیا اے تاتے عام
لہکاں نول وی گل سیمو ۲ ماوے۔

(2) تاریخی توالہ جات دا استعمال:

کسی وی کلام دا
تسے پیو والے اے تہ ماہی دی جھال
پیش ترے حال دی وضاحت دتی ماوے۔
حکم ماتب نے ہی سیرت پال وج
تاریخی اسلامی توالہ دیتے نیں۔

مثال دے طور تے دسردے

نہ تہ مکہ دا پرانا نال "مکہ" سی جیس
دا مطلب اے بریاد پیو جانا یا بریاد تر جینا۔
کیوں تہ پیرا ایس دی ہے مرقی تردا
سی اہہ بریاد پیو جاندا سی۔

(3) کتاب دے ماخذ:

سیرت لکھن ویلے یا
اسلامی کتاباں وج مستند ماخذ دا پیوون
آپ لازم فر اے۔ حضرت عمر

پوراں وی سہی سگار لکھدے ویلے
 ایسے گل دا فاض تیاں لکھیا اے۔
 کتاب دے مانتہ ہ مسلم شریف،
 صحیح بخاری تے جامع ترمذی وانگوں
 مستند کتاباں ہ نیں۔

(۴) قرآن پاک توں استدلال

قرآن پاک اللہ دا

کلام اے تے حضرت عمر پوراں
 قرآن دی کتاب دا استعمال تراتے
 سیرت پاک دے واقعات دسے نیں۔
 مثال دے طور تے "واقعہ معراج"
 تے تین آؤندے وی ایسے آیت
 توں لکھیا:

"آپ پہ اوہ رب جیسی
 نے اپنے بندے توں سیر ترائی"

ایہوں واقعہ

معراج دی تہدیق وی بیو ہادی
 اے تے کلام وچ وزن وہ آؤندا
 اے۔

(د) کے کے عنوانات دا دروازہ

سیرتِ مہدیؑ آی

و ۱۵۰ تے وسیع موندوے اے تھیرے

ایزے وچ آئی واقعات رکھدا اے۔

ایس طرح دے تم نون وی حکمِ عمر
پوراں کے عنوانات دا دروازہ تریے

پو کے ایس تریے نظر دے نیج۔

ایس حرف ادبی لکھاری تر سکدا اے

تھیرا ایسے کلام اے مہارت رکھدا

پو کے۔

(د) اقتدارِ پسندی

حکمِ عمر پوراں

نے تقریباً ۱۰ سالانہ دی اسلامی

تاریخ تے لکھوئے وی صیاتی دے

وچ پلون والے واقعات نون مٹھن

200 صفحات تے 16 باباں وچ

لکھ کے دیا نون کے وچ بند

تردنا اے۔ ایسے انماں دے اقتدار

پسند مرز دی دلیل اے۔

(7) شاعرانہ انداز توں ترنر

قلم فریوری

لیست دے اختیار نال دتیل سن

در امل آک شاعری سن - آپ دا

زیادہ تر کلام شاعری اتے منی اے۔

لیکن فروری اوہناں نے یووی

سیرت آک توں بیان ترنر پوٹے

کس وی شاعرانہ طرز توں نش اپنا۔

(8) بغات دا اظہار

قلم مہتاب نے

یووی سیرت آک وچ اپنی ذاتی بغات

دی عکاسی توں ترنر ورتی لیکن فر

وری آکر احمد نے

”صفت مہتاب نہیں وی احمدی

تے عشق ذات نہیں پھدا۔

فروری میں آک پئی دا

اتما فرید تے یوسف دے

فریداراں وچ شامل ہونا

”چاوندنا وارن۔“

(9) پنجابی عادیوں کا درجہ

قلم نثر نے سیرت
 آل وچ آدرے آدرے پنجابی عادیوں
 دی ودتے نیں - عادیوں دی زبان وی
 سادہ ای اے تہ تمام لوکاں نوں
 لکھو ۳ سکن **سیرت** **پنجابی** **عادیوں** **دی** **زبان**
 کسے موقع تے آپ نے **دی** **تلقین**
 کیتی - **نور** **لیوراں** **لکھی** **اے**

” مہر دا چل مہر لایا اے ”

مادی گل

قلم نثر نے سیرت سیرت
 تہ لوکاں نوں سیرت آل ول اپرن
 دا گو بسا اے -
 بقول عارف **عبدالمثنیٰ**

” قلم صاحب **سیرت** **سیرت** **سیرت**
 تہ نہ صرف آپ **نال** **محبت**
 تہ عقیدت پیش کیتی **تہ** **آں**
 والیاں **نسلاں** **لی** **مدقہ** **جلیہ**
 وی **چھڈ** **الیاں** **نیں** - ”

سوال غیر: ۴

منیر نیازی دے دتھرے

عنوانت

تعارف:

منیر نیازی اردو تے پنجابی ادب دا اک چوکا تادا نیں۔ انہاں دا کل کلام صرف عنوانت تے منی اے تے ایہ سائنس تے منفر د کیفیت تادی تریا اے۔ ایہ دتھرے دے دتھرے منیر دے ہم عمر شاعر ہن۔ ہن عسلی مشق دیاں گلاں بیان تریاں سن تے منیر نیازی نے دتھرے ہومووع تے نو لفظ عنوانت پنے۔

(۱) ایمائیت دی شاعری

(۲) نرگسیت دی شاعری

(۳) سیاسی حالات وارے شاعری

(۱) اِماثتِ دارنگ:

منبر نیازی دے کلام
 وح اِماثتِ وحی صفت لیدی ہے۔ اس
 قول مراد دُرّ ہے توف دیارِ علامتار
 ورت کے لکھنا ہے۔ اوہنا ہے
 ڈائٹار، پریلاں، سب جیسی علامات
 دا استعمال کیتا ہے۔

۴ گھردیاں کنڈھاں اتے ڈس پھال لال پھواریاں
 ادھی باقی بوپے کھڑن ڈائٹل پھال ماریاں

(2) نرگسیتِ داپلو:

نرگسیتِ قول
 مراد "تود بسدی" ہے۔ منبر نیازی دے
 کلام وح آدھر آدھر ڈونگی
 تود بسدی لال لیا گیا ہے۔
 نرگسیتِ ملتے ہی پو سدی ہے
 جی قومیت ہے جی پوئے ہے
 انفرادی نرگسیت ہے عام ہوتے
 منعی اثرات پو دے نیں۔

نرگسیت
 انفرادی
 جمعی

۹ جاپیواں جے تے بندوی تردیاں
 میں ایسے عاشرے دنیا دا
 تھوڑے دا آک لکھارہ ترکے
 سمجھو لوں پاسہ دنیا دا

(3) مجموعی انفرادیت:

قومی یا مجموعی

گوردے انفرادیت وڈی پر اثر
 بند بوندی ہے۔ ایس دے ذریعے
 لوکل دی محدود کیتی فاسکدی ہے تے
 نیکی دا بھنہ وی اجاڑ بوندالے۔

۱۰ ایڈیاں دردی آکھاں دے وچ بھوجھن نہ دواں
 دس چلے تے ایس جیاں وچ کسے نوں مر نہ دواں

(4) کلام وچ موصیائے انداز:

مشر نیازی دی

شاعری وچ کسے موصیائے

گودھی حقیقت کا بیان دی لندا

ہے۔ اوہناں نے لوکل دے باطن

وچ چھڑن والیاں بنگاں نوں

دی موصیاء دا وچ بنگا بنگا ہے

۵ اپنے پی ڈر توں جڑے پلوٹے نیں
آب دوجے دے نال
شیر دے مکان

(5) مقہد لیسند شاعر

آب غزل گو شاعر
دے کلام وچ مقہد لیسندی کوئی
عام موضوع نیں اے۔ لیکن منیر نازی
پوراں ایسے موضوع اتے وی لکھیا اے
تے لوکاں نوں مقہد دکھن دا تے
وقت تھولی مقہود وچ ترائن دا وچار
دا :

۶ آج دا دن وی ایویں لکھیا کوئی وی تم نہ پویا
یورب دلوں پر مہا سورج پیچم آن کھلویا
نہ ملیا میں فلفت نوں نہ یاد خدا نوں کیتا
نہ میں پڑھی غار تھن میں جام شراب پیتا
آج دا دن وی ایویں لکھیا کوئی وی تم نہ پویا

(آج دا دن)

(6) عشق دیاں اوٹھراں

میر نیازی دا

فلسفہء عشق اپنے دور دے شعراء
کولوں دکھو اے۔ اوہناں نے مافی
مافی وج تیرے قہمیاں تے دونے نول
دھنول آکھیا اے تہ تو تیر جاؤ اوہ
دل نہیں سگدا تے کسے نول دوش
دے تے تی فائدن ہوندا اے۔

ہ کس دا دوش سی کس دا نہیں سی

ایہ گلاں پین تیرن دیاں نہیں

دیلے تک توجہ والے

داتاں پوتے جھن دیاں نہیں

تو پویا اے پویا ای سی

تے پونی رو تیاں رادی نہیں

آک وادی بدوں شروع پوجا ہے

فر ایوں مادی نہیں

رابع وی راپیوں اوکھیاں سن

گل وچ عمر دا طوق وی سی

شیر دے لوک وی ظالم سن

میںوں مرن دا شوق وی سی

نہاں ہاں ہاں ہاں

(7) اختیار پسندی

منیر نیازی نے اپنے
کلام وح اختیار پسندی دی کرتی ہے۔
اونہاں دے مطابق لمی گل اپنا تر تھو
دیندی ایہ تے ایس توں آن مہرے
وح وی پورا قہم بنیا جاسکدا ہے
تاکے سن والے دے دل وح کھب
ھاوے۔

ایہ دی سچ ہے دھرن ویلے دکھدی
ہوہتا ہوندا ہے۔۔۔

(8) حقیقت پسندی

منیر نیازی پوراں اپنے
کلام وح عشق، دھوتے دھوڑے
دے عنوانات والے نہایت حقیقت
پسندانہ انداز اپنایا ہے۔

نہ جوں دا اوس دا ویاہ پویا ہے
آج اوہ مر تے آئی ہے
توں توئی پھری روح
تے سانون اڈھ تے آئی ہے

(۹) بے آبی رنگ

بنت بنتے تے وکھرے
 مومنوعات اتے بے آبی نال گل تریا تے
 منیر نیازی پوراں لئی عام گل اے۔
 ادیناں نے اپنی نظم "بیوٹل دا دروازہ"
 کھول کے نظارہ "وج" لکھیا اے:

د آدم نہیں کوئی جانور سن
 روٹیاں کھاٹی جانور سی
 رکلا پائی جانور سی

(۱۰) متفرق تشبیہاں داورتاؤ

منیر نیازی نے
 اپنے کلام "وج" تھری قسم دی پنجابی
 تشبیہ تے استعاریاں نال کم لیا اے۔
 ادیناں نے تھری دے تک نوں
 بدلاں نال توڑیا اے:

د
 مکھڑا پھل گلاب دا
 تے چین درنگی آتھو
 بلبل جیت وساکھو
 ایسے تھری دا تک

(۱۱) جذبات دی ترجمانی :

منیر نیازی نے
انسان دے جذباں اتے وی گل کیتی
اے۔ مثال دے طور تہ انسان کیس طرح
جیات دے گھل وچ بھس جاندا اے
تہ فریسی وی یا سہ توش رستہ نیں
دسدا :

ابری کیم فدا مہ لایا
تقیقی کو بلا والی
سہو ایوان تہ محبت طلوتی
تیرہ یا سہ جاوان

تغیر لایا

منیر نیازی دا کلام ادارہ
عنوانات تہ ایوان وچ اپنی حقانیت
اے۔ مانو قدسہ ایوان اولیٰ والے
آکھیا اے :

”منیر نیازی دی شاعر تفتت دی
عکاسی اے۔ ایہ ڈرتے خوف
دی شاعری نیں۔“

سوال نمبر: 6

”قینے دے اولے“

تعارف:

قینے دے اولے ڈاکٹر فرتنہ لودھی پپورائی دے افسانیاں دے مجموعے نیں۔ ادیبان نے کل 15 افسانے لکھے نیں تے آٹھویں افسانے دے ناں اتے لاہور دے دا ناں اے۔ انہاں افسانیاں وچ عورتاں ناں پیوں واکے ظلم، غریب طبقے دے مسائل تے پیدہ دے وڈیاں دے مظالم اتے گل کہتی تھی اے۔

(1) عورتاں ناں ظلم

فرتنہ لودھی عورتاں دے حقوق دی علم بردار نیں۔ ادیبان نے اپنے کلام وچ عورتیاں دے مسائل اتے فاصلے توں دتی اے مثال دے طور تے:

”دھرمی بابل“ وچ توجہ

تے رہیں والیاں عورتاں ناں لہوردی

کہتی ہے کہ کیس طرح عورتاں دا
فلسی استعمال کیتا جاندا ہے۔

افسانہ "آب انباری گل" وچ

دکھایا گیا ہے کہ کیس طرح شرکاں تے
عورتاں دی عزت محفوظ پین اے تے
آب وٹھیا منڈا عرب تری دی بُنی
لاہ لندا ہے۔

(2) غریباں دے دکھاں دا اظہار

فرقندہ اودھی پوراں

غریب طبقہ دے مسائل نول وی
ڈو دکھیاں وچ پیش تری نیں۔

پہلا افسانہ "یاٹے دان" آں

غریب ملازم "تامد" دے مسائل
دارے دسدے اے کہ کیس طرح اوہ
دیر نال بس وچ دفتر جاندا اے تے
اوہ اوہا آفسر تیار تری وچ پھیا
اوس نول بے عزت تری اے۔

افسانہ "چھلی پرھماٹی" وچ

دی آں غریب ماسٹر دی بیاتی اتے
گل اے۔ اوہ ساری بیاتی غریباں

وانگوں آدھ دیندا اے تے خیال نوں
 پرھاندا اے۔ اوہ آتے لنگھ فاندے
 نیں تے گل کامیاب پوندے نیں
 لیکن ماسٹر اوجھ دا اوجھ پئی رہے فاندے
 اے۔

(3) بے عمل پیراں دی تہا:

ڈاکٹر فرزندہ بیولیں

زمانے دے حالات نوں تنقید دا
 نشانہ بنایا اے تہ بندہ دے لول
 کیس طرح پیراں اے آکھیاں بند ترے
 ایمان لاوندے تے حالان تہ ایہ کھو کھل
 سر نیں تھیں نوں دین نال کوئی
 لقاؤ نیں اے۔

آزادی افسانہ "سو"

توڑھ اے " دے وچ دکھایا اے تہ کیس
 طرح آپ عورت تیرے ماں بیوی
 تر فاوندے نیں تے اودھا منیتر وی
 مر فاندے اے۔ سارا لکھ اوس تری نول
 طلب مخوس آتھ تے اوس نوں پیر
 دے کھل نول لے فاندے اے۔ اوہ اوس نوں
 مار دیندا اے پر جن پیر آدھ سکدا۔

(4) انسانی نفسیات دا تعجب:

ڈاکٹر فریڈرک ہیرول

نے ذہنی صحت اتے وی جین یاٹے نے۔

افسانے "سدا سہان" وچ آں ذہنی

مریضیں تشریح کردار نول عدت تے

دسیا اے تہ کس طرح انسان دے

تعدادات نول سمجھن دی لہجہ اے۔

(5) منفرد کردار نگاری:

ڈاکٹر ماہر نے اپنے

کلام وچ سوچنے، کردار نگاری نول

تم لیا اے۔ افسانے دے کردار بند تے

تشریح دے نول دی ترغابی کردے نیں۔

مثال دے طور تے نوٹی

دلکردار افسانے "بھنگا" سیرے، حامد

تے ملوی دے کردار۔

(6) پنڈ تے تشریحی زندگی:

ڈاکٹر فریڈرک ہیرول

پوراں اپنے افسانیاں وچ تشریحی تے

پنڈ تے تشریحی دی ترغابی کیتی اے۔

افسانے دے دوپہن تھاواں

لی افسانے لکھ نیں تے اوسر اعتبار

نالی ترداد دیتے نے۔

- پہلے افسانہ وچ تشریحی

مثنوی صیاق تے افسانہ بسدا سہان

وچ لیدہ دے لکھاں دی ترجمانی اے۔

افسانے "تے دے اولے" وچ

دی ادیبان نے لیدہ دے لکھاں، زندگی

تے سوچ دی عکاسی کیتی اے۔

(د) ملک دے حالات :

ڈاکٹر فرید اللہ ایف ایف

نے اپنے افسانیاں وچ ملکی حالات

دی گل کیتی اے

"آب افسانہ نگار"

ملک دے وچ تیزی نال بیوون والے

"Nationalisation" دا اثر کتا اے تے دووے

افسانے وچ سو تسلیم دا وچ اثر

لدا اے۔

مکلا دے :

ڈاکٹر فرید اللہ ایف ایف

جموعہ انسانی صیاق تے اوس دے

مسائل دا ترجمان اے۔ آب دے افسانے

پرہن والیاں اتے آب اثر چھڈنے

نہیں۔ اوہناں نے آپ ایس دے لئی
آکھیا اے:

” تینے دے اوہلے مہری عاقرانہ
تے عام فہم تھی توہن اے۔“

- فرزندہ لودھی

سوال نمبر: 7

” میان ماہب دا فلسفہ“

تعارف:

پنجابی ادب وچ پیر تون لاد
دے تونی رومانوی داستان ایس تے اوہ
میان ماہب کتن پوراں دا کلام ”سیف
المولک“ اے۔ میان ماہب دی شاعری
عزم و ہمت تے توہن دیاں گلاں نال
مہری لہوئی اے۔ میان ماہب دے فلسفہ
عسقی وچ انسان تون تیس شے نال
ہمت پورے اودھے وھیل لئی کاوش
آدے وی نہیں ہڈنی چاہی

اے۔ آخر آج آج دن ادھ منزل
 بندے نول جو جاوے گی تے فر ادھ
 آتر سی لکن دیکھ تے فر دنیا دی
 کوئی تے ادھ واپس وچ نہیں
 آندی۔

(1) سیف الملوک: علامتی داستان

میاں محمد بخش پوروالی

دا کلام سیف الملوک دد توفیق آج
 علامتی داستان اے۔ ایس دے ذریعے
 ادنیٰ نے نکل نول مہنت، عزم و
 بہت تے تسلیو دا درس دتا اے۔

ہ بات مجازی، زمر تقانی، دن و نال دی کاظمی
 سفر العشق، کتاب بنائی سیف پھی وچ لائی

(2) منزل دا اصول

میاں محمد بخش

پوروالی آتھیا اے تہ انسان تھوڑے کوئی
 تے حامل ترن لئی تھر پوے تے فر
 اوس نول منزل مل پئی جاندی اے۔
 منزل حامل ترن لئی شرط اے تہ بنوا
 سفر دا ارادہ تال کرے:

کہ سفر العشق پری دل بیٹھی نال محبت دل دی
تیس تیز نون لوڈن ٹریے اوڈن آجی ملدی

(3) سپی ٹگن:

میان مہد بخش پوراں دے
فلسفہ دے مطابق انسان نون بدول
دی کھو کا پیدا ہووے تے اودھی ٹگن
دا بھیا بھونا لازم آئے۔ اتر اوس دی
نیت سپی تے اتر اودھی ٹگن بھوونے
فرای اوس نون کامیابی لائی۔

لوڈن ولا دپیا نہ فالی لوڈ تتی میں سپی
لوڈ تریندا جو مڑ آیا لوڈ اودھی ٹگن سپی

(4) محنت توں سوا کچھ حاصل نہیں:

آج ایسے تے میان
ماہب نے لوڈ ترن دا آکھیا اے۔ دو
ہ پئی نے ایسے وی دسدے نیں آئے
اتر لدا آپ کھو وی نہ کرے تے ولا
کھو دے بھوونے تے اوس نون آوے وی
کوئی کسہ نہیں لادی:

۹ ایسے تیسے مہرے اندر عرض قہر دی ساری
جو ڈھونڈنے سے پاوے بھائی مفت نہیں پر پاری

(۵) میر دا درس

میاں صاحب نون پشا
اے آہ عشق دے سفر وچ آتر بندا
مک کے چور ہو جاندا اے۔ ایس تھی
اویسناں نے بھلاں ہی میر دا دامن
تھامی رکھنے والے آکھو گھڑیا اے:

۹ مہر ترین تا ابرمے گا آئی فر تباہی
میر اتارے قفل ہمد پریر مشکل باہوں

(۶) عزم و محبت دا درس

تسی دی مولاہ لول
تامل ترن لئی انسان نون وڈی بھت
تے باہار کو تیش ترن دے کو ہلے دی لوڑ
لو ہدی اے۔ اثر انسان آب پار ویکو
کے کمر عد ہو جاوے تے فر اوڈے تھل
تسو دی نہیں بچدا:

۷ بد تک سانس نراس نہ بلوچیں سانس ٹٹے مر آسا
دھونڈ آرن تان پش ناپس پٹ تیوچیں تان پاسہ

قل جہل پار نہ پارین ہیمت تک دن چرسی پاسہ
جاکھا منن چرھے مہد، اورک جہدا کا سہ

(۶) وحدت الوجود دا فلسفہ:

میاں محمد بخش بھوانی

اللہ ہی وحدانیت دا ہی دتر کیتا ہے۔

اوہناں نے دسا اے کہ رب دی ذات

دے نال نال اودی صفات وی آویں

نیں تے اوہ پر تے دے اتے کلا

قادر اے۔

۷ آپے دینے آپے سینا پر تم آردا آپے
دا د لا تے آپے الہی، صفات نال سجایے

(۸) اخلاقیات دا درس:

میاں محمد بخش بھوانی

نے انسانی تعلقات تے وی دتیا کیتا

اے۔ اوہناں نے لوکاں نوں دسا اے

کہ انسان دا فرض اے کہ او تھے ویلے

دوہیاں دے تم آدے تے مدد تریے آگر
 بندہ ایس طرح نہ تریے تے فرسانیت
 دا زوال ہی آوا سی۔

۹ دنیا تے جو تم نے آدے آدھے سو تھے ویلے
 اوس بے فیض سنگی لٹھیں پتھر پار آئیے

(۹) دقت دی بے بانی

میاں مہر بخش پوراں بے
 اپنے کلام وچ زمانے دی بے پتائی نوں
 دی موضوع بنایا اے۔

اویں دا منا اے تے

پر مشکل نال ساکو اے تے پیر زوال نوں
 عروج دی لدا اے۔ ویلا ہمیشہ آو
 پیرا نہیں رہدا۔

۱۰ دشمن مرے تے نوشی نہ کریو، سمنا وی مر جانا اے
 دیگر تے جن آتیا ہمد، اولاد نے ڈب جانا اے

(۱۵) غزوردی مت:

میاں محمد بخش بیودال

اپنے کلام وچ غزوردی تے تکریدی بندیا

کیتی اے تے بندے نول آکھیا اے

تہ عازری اپناوے تاہ آفری دی

صیحت بندو تھی لنگ جاوے

ہ اجاں لکھایا بیس تے فہم دے وچ سٹریا
بیودال بیو تے لنگ محمد بخش جاوین گا اریا

مندی گل:

میاں محمد بخش بیودال
کلام عشق نول لہون لئی وڈ ترن دے
درد اگر تھدا اے - انسان نول غم نہیں
پڑتا نہیں -
لہون غم نہیں سد:

”میاں صاحب دا کلام عرف و سبت،
تسلیو اور تسلی مقہود ہے“
لیہ داستان اے۔

سوال غیر: 8

" لوک گیت "

تعارف:

" لوک گیتاں توں مراد اوه
 کلام ایہہ تھیڑا فونشی دے مواقع یا
 غماں دا اظہار ترن ویلے گاٹھ جاقے "

1- موسیقیت

لوک گیت موسیقیت

دے عنبر نال تھیڑے لہو لہے نین تے
 ایس طرز تے لکھ لکھے فاندے نین
 آہ گاٹے جا سکن۔

ہ تجلے دی دھاری اے

دل تھیسی نشہ مایا تیرے قدموں توں داری
 اے

(اهد رابی - ترین)

(2) رومانیٹ

لوگ تبتاں وچ رومانوی
گلاں دا موجود ہون عام گل ہے۔ زیادہ
تر لوگ گیت ایسے طرز تے لکھتے
تے:

بھئی مہندی لائی پوٹی ہے
سجریاں پراہواں دی اسان بیج سجائی پوٹی ہے

ایہ چوٹیاں راتلیں تے
ایہ مک جانیاں ہنیں مکینیاں باتاں دے

(ترخن)

(3) دکھاں دی عکاسی

لوگ تبتاں دا استعمال دکھاں
دے عکاس شعراں دے ذریعے وی کیتا جاندا
آے۔

ہ سو پتر انداز دے
سادھے اپنے دکھ نہیں مکت دے، دکھتی وندھے پاراں دے

(4) ردیف قافیہ داورتاؤ:

لوگ آیتاں دے وچ
 تسلسل تے دوانی قائم ترن لئی اوہناں
 دائم قافیہ بلوئی بولت ہرودی اے
 اسی لئی اوہناں دے
 تھادی قافیہ تے ردیف دی پابندی
 تردے نیں۔

(5) لئی وڈی عمر:

لوگ آیت لوتی نظم تے
 ہر دی پابندی نہیں مندے۔ اسی
 طرح دا کلام عموماً لئی وڈی عمر وچ
 آھیا ہوندا اے۔ اتر بھلا مہرا ہو
 ہے دوجا مہرا لہا ہوندا اے۔

د پٹا کاکلر بنیرے تے
 کاسی دوپٹے والی منڈا مددے تیرتے

(6) شادی بیاہ کے عنوانات

عام طور سے لوگ
گیتاں دے کر عنوانات شادی بیاہ یا ڈول
واڈے پی پلو لے لے ہیں :-

ہے پٹا پولا سیوے دہری
نہیں نیاں ڈھلے مرفی

(7) ڈوٹے موضوع

اثر شادی بیاہ کے
کلام لاج آک جاتی - پلو کو بیاہ

ہے پیرا لکو لکو دا اے
دھیاں والیاں دیاں رب بڑت لکو دا اے